

Cirkulärnr: 2000:115
Diariernr: 2591/2000
Handläggare: Ingrid Söderström
Maj-Lis Åkerlund
Sektion/Enhet: Sektionen för Socialtjänst
Finanssektionen
Datum: 2000-11-08
Mottagare: Socialnämnd/motsvarande
Handikappfrågor
Individ-och familjeomsorg
Äldreomsorg
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Rubrik: Personlig assistans till personer över 65 år

Sektionen för Socialtjänst
Ingrid Söderström

2000-11-08

Socialnämnd el motsv
Äldreomsorg
Handikappfrågor
Individ-och familjeomsorg
Personalfrågor
Ekonomi/finans

Personlig assistans till personer över 65 år

Riksdagen har den 8 november beslutat att personer som före fyllda 65 år har haft personlig assistans eller assistansersättning ska få behålla assistansen och assistansersättningen även efter att de fyllt 65 år. Förändring har således skett av såväl LSS 9 § som LASS 3, 7 och 13 §§. De nya reglerna träder i kraft 1 januari 2001.

Vilka omfattas av förändringen?

- 1) Personer med pågående insatser enligt LSS 9 § 2 eller assistansersättning enligt LASS, vilka beviljats före 65 års ålder ska få behålla insatserna/ersättningen efter det att de fyllt 65 år.
- 2) Den person som inkomit till kommunen/försäkringskassan med ansökan om assistans/assistansersättning senast dagen före 65-årsdagen ska få sin ansökan prövad och om behov av insatsen/ersättningen föreligger ska ansökan beviljas.
- 3) Den person som förlorade rätten till assistans/assistansersättning p.g.a. 65-årsgränsen kan återfå rätten till sådan insats/ersättning fr.o.m. 1/1 2001.

Behovens omfattning

Antalet assistanstimmar enligt LSS eller LASS får inte utökas efter det att personen fyllt 65 år. Detta innebär att behov av ökade insatser efter 65-årsdagen får tillgodoses på annat sätt t.ex. genom ledsagning enligt LSS eller i form av insatser enligt socialtjänstlagen.

Hur återfå assistansen/assistansersättningen?

En person som före 1 januari 2001 beviljats insats enligt LSS eller uppburit ersättning enligt LASS och som förlorat stödet på grund av den åldersgräns som fanns tidigare, ska kunna återfå rätt till insats/ersättning tidigast fr. o. m. den 1 januari 2001. Insatsens omfattning ska vara densamma som vid beslutstillfället närmast före 65-årsdagen.

För att återfå rätten till assistans måste den enskilde ansöka om detta hos kommunen eller hos försäkringskassan. En sådan ansökan ska ha kommit in till kommunen eller försäkringskassan senast den 31 december 2002. Det beslut som förelåg närmast före 65-årsdagen skall gälla även de beslut som fattas efter den 1/1 2001. Regeringen har ansett att två år borde räcka för att den enskilde ska kunna informera sig om förändringen och göra en ansökan.

Någon retroaktiv ersättning, med undantag för vad som anges i 5 § LASS, från den tidpunkt den enskilde förlorade sin personliga assistans eller assistansersättning skall inte utgå.

Riksförsäkringsverket kommer skriftligen att informera de personer som har rätt att återfå assistansersättningen. Det kan vara lämpligt att även kommunen informerar dem som haft personlig assistans enligt LSS om rätten att återfå insatsen.

Kortare avbrott i samband med 65-årsdagen

En person som beviljats assistans eller assistansersättning kan i samband med 65-årsdagen vara inlagd på sjukhus eller av annan anledning t.ex. korttidsboende rent faktiskt inte utnyttjar assistans/assistansersättning. Sådana tillfälliga avbrott i assistansen ska inte medföra att den enskilde fråntas rätten till assistans efter 65-årsdagen.

Omprovning av assistansersättning

Försäkringskassan ska inte göra tvåårsomprovning för personer som är äldre än 65 år. Däremot kan försäkringskassan initiera en omprovning vid väsentligt ändrade förhållanden. Ersättningen kan då minskas eller helt dras in.

Det kan hända att personer på eget initiativ väljer bort assistans eller assistansersättning för att t.ex. i stället flytta till gruppboende eller begär att omfattningen av assistansen ska minskas. Om de vid senare tillfälle skulle vilja återfå sin assistans eller öka antalet assistanstimmar ska det vara möjligt att efter ansökan återfå assistansen eller att öka antalet assistanstimmar. Det högsta antal timmar som kan utgå är de som gällde vid 65-årsdagen. Någon ny provning av behovet behöver då inte göras.

Motivet för detta är att det ska underlätta för den enskilde att prova på ett särskilt boende utan att för all framtid förlora rätten till assistansersättning.

Provisoriska beslut

Socialförsäkringsnämnden ges rätt att bemyndiga tjänstemän vid försäkringskassan att fatta provisoriska beslut i avvaktan på socialförsäkrings-

nämndens beslut. Denna möjlighet avser beslut som är gynnande för den enskilde. Detta innebär att den sökande kan få ett snabbare beslut om assistansersättning.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet om personlig assistans och assistansersättning för personer över 65 år kommer att leda till ökade kostnader för staten och minskade kostnader för kommunerna. Personer som tidigare haft personlig assistans har idag kompenserats med andra insatser som t.ex. hemtjänst och ledsagarservice, för vilka kommunen haft kostnader. I och med den ändrade lagstiftningen får kommunerna ett finansieringsansvar för enbart de första 20 timmarna för personlig assistans till personer över 65 år.

De ekonomiska konsekvenserna av förslaget har beräknats av Socialdepartementet och Statskontoret. Som underlag för beräkningarna har Statskontoret i ett urval kommuner undersökt vilket stöd personer som fyllt 65 år och därmed förlorat rätten till personlig assistans och assistansersättning fått.

Även Kommunförbundet har gjort en sådan undersökning och kommit fram till samma resultat.

En prognos har gjorts över hur många personer som kommer att få assistansersättning samt det genomsnittliga antalet timmar per vecka. Med utgångspunkt från dessa antagande kan kostnadsökningar för staten och minskningar för kommunerna bedömas enligt nedan:

ÅR	Statlig kostnadsökning mkr	Kommunal kostnadsminskning mkr
2001	293	189
2002	387	255
2003	500	333
2004	575	396
2005	640	459

Kostnaderna för staten kommer att öka ända fram till år 2025 för att sedan stabiliseras. De kommunala kostnaderna kommer att minska fram till år 2025.

Ekonomisk reglering enligt finansieringsprincipen

De ekonomiska konsekvenserna av förslagen regleras i budgetpropositionen för år 2001. Regleringen innebär att det generella statsbidraget för kommunerna minskas med 189 miljoner kronor fr.o.m. år 2001 eller med ~21 kronor/invånare.

Överenskommelsen, med år 2001 som utgångspunkt för en växling, innebär att finansieringsprincipen följs strikt. Kommunförbundet har i förhandlingarna ånyo framfört att den ambitionshöjning som handikappreformen inneburit för denna grupp varit ofinansierad och att regleringsbeloppet därför

borde göras på en lägre nivå. Staten å sin sida har reglerat kostnadsminskningen på ett framtida belopp (år 2003) eftersom kostnadsminskningarna för kommunerna ökar snabbt.

Se även förbundets cirkulär 2000:103 med anledning av regeringens budgetproposition!

Kompletterande information om propositionen och riksdagens beslut kan läsas i regeringens prop. 2000/2001: 5 samt i socialutskottets betänkande 2000/01:SoU3.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Sektionen för Socialtjänst

Anita Sundin

Ingrid Söderström